Mevlîd-i Nebî Kutlamaları Üzerine Mülâhazalar – 2. Bölüm

Yazının 1. Bölümü >>>

BİDAT OLMADIĞINI SAVUNANLARIN GEREKÇELERİ

Mevlid kutlamalarının bidat olup olmadığını tespit edebilmemiz için öncelikle bidatin ne olduğunu belirlemekte fayda var. Bu uygulamaların bidat olduğunu söyleyenler genellikle bunun Hz. Peygamber (Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem) döneminde mevcut olmaması üzerinden hareket ediyorlar. Şu halde bu noktada sormamız gereken soru şudur: Allah Resulü döneminde olmayan her şey bidat midir?

Bu soruya cevap verebilmek için öncelikle bidatin tarifini görelim: Bidat lügavi ve şer'i olmak üzere iki kısımda incelenir. Bu anlamda Hz. Peygamber (Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem) döneminde olmayıp sonrasında ortaya çıkan her şeye bidat denir. Bunun her hangi bir istisnası yoktur. Yani o dönemde olmayıp sonrasında ortaya çıkan hayır veya şer anlamında ne varsa lügavî bidat olarak değerlendirilmelidir. [1]

a) Gerek İbn Teymiye'nin ve gerekse de onunla aynı görüşleri paylaşanların mevlit kutlamalarının bidat olduğu görüşüne delil olarak öne sürdükleri bu kutlamaların asr-ı saadette olmaması şeklindeki gerekçe tutarlı değildir. Bu görüşün temel olarak dayandığı iki temel vardır. Birincisi Hz. Peygamber (Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)'in "Her bidat dalalettir"[2] şeklindeki umumi ifadesidir. İkincisi de başta Hz. Peygamber (Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)'in ve sahebenin bu ameli terk etmiş olmasıdır. Peki, bu fiilin mezmum bir bidat olarak nitelendirilebilmesi için gerçekten yeterlimi dir?

> Allah Resulü (Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)' nün konuya delil olarak getirilen "Her bidat dalalettir" şeklindeki hadisinin yanında aynı zamanda "Her kim dinde güzel bir çığır açarsa, açtığı çığırın ve onunla amel edenlerin sevabına nail olur"[3] şeklinde de bir hadisi vardır. Bu hadis üzerinden hareket ettiğimizde yukarıda umum olarak getirilen hadisin tahsis edilmesi gerektiği sonucu ortaya çıkacaktır. Çünkü birinci hadiste her bidatin dalalet olduğunu ifade buyuran Allah Resulü (Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)'nün yine bizatihi kendisi ikinci hadiste İslam'da güzel bir çığır açmanın sevaba nail olmaya vesile olacağını söylemektedir. Demek ki Resulüllah (Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)'ın dalalet olduğunu söylediği bidatle kastı kendi devrinden sonra çıkan her fiil yani lügavî bidat değildir.

Ayrıca bu sözü buyuran Hz.Peygamber kendi döneminde bazı sahabilerin kendi uygulamalarını takrir etmiş ve bidat kapsamına sokmamıştır. Misal olarak şunların zikredilmesi mümkündür:

- Resulüllah (Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem) Bilal-i Habeşi'ye "Cennet'te ayak seslerini işittim. İslam'da işlediğin ve en ümit var olduğun amel hangisidir? diye sorduğunda Bilal t'in cevabı şu olmuştur: Ben gece veya gündüzden hangi anda abdest alsam illaki sonrasında Allah'ın bana kılmamı yazdığı (kadar) namaz kılarım."[4] Bu hadiste görüldüğü gibi Hz. Peygamber (Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem) Bilal-i Habeşi'ye Cennet'e girmesinin sebebini soruyor ve cevap olarak söylenilen amelin de Bilal t'in kendine özgün ameli olduğu anlaşılıyor. Buna rağmen Hz. Peygamber onu bidatçilikle itham etmiyor.
- Rufâe b. Râfi' t der ki; Resulüllah (Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)'ın arkasında namaz kılıyorduk. Başını rükûdan kaldırınca "semiallahu limen hamideh" dedi. Bunun üzerine arkasındaki bir adam da "Rabbenâ ve lekel hamd. Hamden kesîran tayyiben mübareken fîh" dedi. Namazı bitirince Allah Resulü (Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem): "Konuşan kimdi?" diye sordu. Adam da "bendim" dedi. Allah Resulü (Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem): "Otuz küsür meleğin hangisi (senin söylediğin o kelamın sevabını önce) yazacak diye acele ettiklerini gördüm." Buyurdu.[5]
- Sahabeden Büreyde der ki; "Resulullah (Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem) ile mescide girdim ve baktım ki bir adam namaz kılarken şöyle dua ediyor: "Allahım! Ben senin Allah olduğuna, hiçbir şeyin kendisine denk olmadığı ve doğurmayan ve doğurulmayan Samet olduğuna kendisinden başka ilah olmayan tek zat olduğuna şehadet etmem sebebiyle senden istiyorum." Adamın bu duası üzerine Resulüllah (Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem) şöyle buyurdu: "Nefsim yedinde olan Allah'a yemin olsun ki; (bu kişi) Allah'tan istendiğinde katiyen geri çevirmediği ve dua edildiğinde icabet ettiği en büyük ismiyle (ism-i azam) istemiştir." [6] Bu noktadaki istişhad mahallimiz ortadadır. Belli ki Allah Resulü (Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)'nün hakkında böyle buyurduğu adam yaptığı bu duayı Hz. Peygamber (Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)' den taallüm etmemiştir. Belki bu işi Allah Teâlâ'nın mezkûr duayı bu kişinin kalbine ilham etmesi yoluyla yapmıştır. Her halükârda Peygamber (Aleyhisselâm) bu kişinin fiilini bidat olarak tavsif etmemiş bilakis güzel kabul etmiştir.[7]
- Bir diğer rivayette ise şu hâdise anlatılır:Ensâr'dan bir zât kendi kavmine Kubâ mescidinde imamlık ederdi. Bu kişi cehrî kıraat yapılması gereken namazlarda ne zaman namazda okunacak sürelerden birini okuyacak olsa, ilk önce İhlas (kul huvellahu ahad) süresini okur, onu bitirdikten sonra diğerine başlardı. Ve bunu da her

rekâtta yapardı. Arkadaşları onunla konuşup: “Sen bu süreyi okuyorsun, sonra bunun senin için yeterli gelmeyeceğini (mi) düşünüyorsun da başka bir süre daha okuyorsun. Ya bu süreyi oku yahut bunu bırak da başka süre oku, dediler. O da: “Ben bunu terk edecek değilim. Bu şekilde imamlık yapmamı isterseniz, yaparım. İstemediğiniz sizi terk ederim” dedi. Onlar bu zatın kendilerinin en faziletlileri olduğunu düşünüyorlar ve başkasının imam olmasını da istemiyorlardı. Peygamber onlara geldiğinde hadiseyi ona haber verdiler. Peygamber de: “Ey falan, arkadaşlarının tavsiye ettikleri şeyi yapmaktan seni alıkoyan nedir? Ve seni her rekâtta bu süreyi mutlaka okumana sevk eden şey nedir?” diye sordu. O zât da: “Ben bu süreyi seviyorum” dedi. Peygamber de: “Onu sevmen şüphesiz seni cennete girdirmiştir” buyurdu.[9]

Örnek olarak serdettiğimiz bunlar ve benzerleri rivayetlerden ortaya çıkan sonuç: Hz. Peygamber aleyhissalatü vesselam’ın “Her bidat dalalettir” sözünden maksadın lügavî anlamda her sonradan çıkan şeylerle ilgili olmadığıdır. Çünkü bu tür rivayetlerin hiç birisinde

Mevzunun diğer bir yanı da terkin hükmüyle ilgilidir. Hz. Peygamber (Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)’in bir şeyi yapmayıp terk etmesi o şeyin caiz olmadığı anlamına gelir mi? Bu soruyu cevaplandırmamız mevlit kutlamalarının hükmüne ulaşmamız açısından bize yardımcı olacaktır.[10] Zira bu kutlamaların bidat olduğunu söyleyenler bu hükme Allah Resulü (Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)’ nün bu işi yapmamasından hareketle varmaktadırlar. Halbuki bu iddianın bizatihi savunucuları kral ve ailesinin her türlü ceremelerini, camialarda bir yerlere gelebilmek için bazı şeyleri feda etmeyi, lüks binitlerle gezip tozmayı, şatafatlı evleri tercih etmeyi mübah sayarken hiç bu noktalarda Allah Resulü (Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem) yaptı yapmadı anlayışı üzerinden hareket etmezler.

Ulema terkin şer’î bir hüküm olmadığını söylerler.[11] Usul-i fıkıh âlimlerimiz ne teklifi hükümlerin içerisinde ne de vaz’î hükümlerin içerisinde terk diye bir şeyden bahsetmezler.[12]Zira Efendimiz (Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)’in bütün mubahları işlemediği müsellem bir noktadır.[13] Bu yüzden onun işlemediği bir fiili hemen bidatlikle veya herhangi bir yasaklama manasına gelen bir hükümle nitelemek yanlış olacaktır.[14]

Allah Resulü (Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)’nün bir kısım şeyleri terk etmesini şöyle tasnif etmemiz mümkündür.

- Hz. Peygamber (Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)’in bazen terk ettiği işler yeme, içme, oturma ve kalkma gibi tabii bir fiil sahasında

meydana gelebilir. Hz. Peygamber (Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)'in bütün mubahları işlemediğini belirtmiştik.

- Kimi zaman müstehap sahasında olur. Yani Resulüllah (Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem) bazen bir kısım müstehap veya mendup işlerin yapılmasını güzel görür, ashabını o noktada takrir eder fakat kendi işlemez. Tıpkı geride geçen hadisede İhlas süresini okuyan sahabinin fiilini takrirden öte güzel görmesi gibi.
- Peygamber tarafından meydana gelen terk sünnet olan işlerde de olabilir. Tıpkı Hz. Peygamber aleyhissalatü vesselam'ın teravih namazını cemaatle kılmayı terk etmesi gibi. Bilindiği gibi Peygamber (Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem) bu olayın anlatıldığı rivayette "Ey insanlar yaptığınızı gördüm. Beni sizin yanınıza çıkmaktan engelleyen şey bu namazın size farz kılınmasından korkmam dışında başka bir şey değil"[15] ifadesi yer almaktadır.

Demek ki bir fiilin Peygamber tarafından işlenmemesi onun her halükârda bidat olduğu anlamına gelmez. Şu halde bir şeyin şer'i bidat diye tabir ettiğimiz mezmum bidat kapsamına girmesi için hangi şartlar bulunmalıdır? Bu noktayı inceleyelim.

İslam âlimleri sonradan meydana gelen bir şeyin bidat-ı mezmume kapsamına girmesi için belli şartlar koşmuşlardır. Sırasıyla bunları görecek olursak;

I. Sonradan meydana gelen şey dinle alakalı olmalı ve taabbudî işlerden olmalıdır. Çünkü Allah Resulü (Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem) "Kim bizim işimizde ondan olmayan bir şey ihdas ederse o merduttur"[17] buyurmaktadır. Dikkat edilirse hadiste "bizim işimizde" ifadesi yer almaktadır. Bu da göstermektedir ki sonradan ihdas edilen şeyin merdut olması için Peygamber (Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)'in işi olan dinle ilgili olması gerekmektedir.[18]

II. İhdas edilmiş olan bu şeyin şer'i delillere zıt olmaması gerekir. Buna göre Hz. Peygamber (Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)' in zamanından sonra ortaya çıkmış olan bir fiili şer'i delillere arz etmek gerekir. Bunlara arz neticesinde ortaya çıkan hüküm bu işin hükmü demektir.[19]Ebubekir ibn Arabî'nin "hamlu'n-nazîr ale'n-nazir" dediği[20] bu yöntemle bir şeyin bidat olup olmadığı çok rahat bir şekilde ortaya çıkacaktır. Bundan ötürü Harmele b. Yahyâ der ki; İmam eş-Şafii'yi şöyle derken işittim: Bidat iki türlüdür: Bidat-ı mahmude ve bidat-ı mezmûme. Sünnete muvafık olan bidat-ı mahmude olup muhalif olan da mezmûmedir.[21]

III. Bu fiil işlendiğinde şeriattan bir asıl veya sünnet yıkılmamalıdır. Çünkü her bidat bir sünneti öldürür. Bunun misali ölüye sarılan kefenle birlikte başına da sarık sarmaktır. Böyle bir

bidat kefenin erkekte üç, kadında dört olması şeklindeki sünneti öldürüp ortadan kaldırdığı için mezmum sayılmıştır. Ayrıca böyle bir şey yapmak sünnet olan sayı üzerine ziyade yapmaktır ki bu da netice olarak neshe çıkar.[22] Bu şart esasında bir önceki şartla beraber bir birini tamamlamaktadır.

Bu şartlar çerçevesinde lügavi olarak niteleyebileceğimiz bidatları farz, vacip, müstehap, mendup olarak tasnif edenler de vardır. Mesela insanların akidesinin bozulmaya yüz tuttuğu zamanlarda bidat ehliyle birlikte kelamî mevzuların tartışılması farz olur. Bu görevi hiç kimse üstlenmezse ümmetin tamamı günahkâr olur. Bunun için İmam Ebu Hanife sahabe döneminde yapılmamış olmasına rağmen kelâmi konularda bidat ehliyle tartışmasının gerekçesini izah ederken; sahabenin döneminde sünnî düşünceye karşıt fikirde insanların olmadığını ve bu yüzden onların akîdevi mevzuları tartışmadıklarını söyler ve ardından ekler: "Onların durumu karşılarında mücadele edecekleri kimseler olmayan kişilere benzer. Bu yüzden onlar silah kullanma tekellüfüne girmemişlerdir."[23]

Bidat konusuna yönelik çok daha farklı tasnifler varsa da konuyu itâle etmeme açısından bunlara değinmeyeceğiz.[24]

Mevlidin bidat olmadığının delilleri

Bidatla ilgili verilen malumat üzerinden mevlit kutlamalarını değerlendirecek olursak; bu kutlamaların bidat olduğunu söylememiz güç olacaktır. Zira mevlit kutlamalarının şer'î delillere zıt olması söz konusu değildir. Bilakis bu kutlamaları şer'î deliller zımnında değerlendirmemiz mümkündür. Buna yönelik bir takım delilleri serdedecek olursak şunları sayabiliriz:

I. Mevlit kutlamaları Hz. Peygamber (Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)'in doğumuyla sevinme anlamına gelmektedir. Bu da şeriatta yasaklanmış bir şey değildir. Hatta rağbet edilen bir şeydir. Çünkü Hz. Peygamber (Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem) doğduğunda cariyesi Süveybe'yi azat ettiğinden dolayı her pazartesi gecesi geldiğinde Ebu Leheb'in azabının hafifletildiği sahih rivayetlerde zikredilmiştir.[25]

II. Allah Resulü (Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)'ne Pazartesi orucun (un neden tutulduğun) dan sorulduğunda "O gün benim doğduğum gündür, ve o günde bana (ayet) inzâl edilmiştir"[26] buyurmuştur.

III. *Hz. Peygamber'le ferah ve sevinç duymak Kur'anın emriyle bizden istenen bir şeydir. Zira Cenab-ı Hak ayet-i kerimede "De ki; Allah'ın fazlıyla ve rahmetiyle, işte yalnız onunla ferahlansınlar. O onların topladıklarından daha hayırlıdır" buyurmaktadır. "Biz seni ancak*

âlemlere rahmet olarak gönderdik”[28] ayet-i kerimesinden de anlaşıldığı üzere Hz. Peygamber rahmettir ve onunla sevinmek, doğumuyla ferahlanmak Kur’anî bir emirdir.

IV. Efendimiz (Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)’in Cuma günüyle ilgili buyurduğu *“O günde Âdem doğmuştur”*[29] sözünden de anlayacağımız üzere herhangi bir Peygamberin bir günde doğması o günü Allah Resulü(Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)’nün nazarında ayrıcalıklı kılmaktadır.

V. Mevlit kutlamaları bütün şehirlerdeki İslâm ulemasının güzel kabul ettikleri bir iştir. İbn Mesud Radıyallahu anh’in “Müslümanların güzel gördükleri şey Allah Katında da güzel, çirkin gördükleri şey Allah Katında da çirkindir”[30] şeklindeki sözü de mevlidin çirkin bir bidat kabul edilemeyeceğinin delilidir.[31]

VI. Hz. Peygamber (Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem) Medine’ye geldiğinde orada bulunan Yahudilerin aşure gününde oruç tuttuklarını görmüş ve sebebini sormuştur. “Bu gün Allah (Celle Celâluhû)’ın Musa (Aleyhisselâm)’yı ve Benî İsrail’i firavuna karşı galip kıldığı gündür. Bizler de bu güne tazim için oruç tutuyoruz” cevabını alınca “Biz Musa(Aleyhisselâm)’ya sizden daha layığız” buyurmuş ve bu günün oruçlu geçirilmesini tavsiye etmiştir.

VII. Allah Teâlâ bir ayet-i kerimede Hz. Peygamber (Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)’e, ümmetine Allah’ın günlerini hatırlatmasını emir buyurmaktadır.[33] Ayette geçen “eyyâmullah/Allah’ın günleri” ifadesinden kasıt mutlak anlamda zaman değildir. Belki bundan kasıt geçmiş zamanda yaşanmış olan önemli hadiselerdir. Mazide yaşanmış hadiselerin içerisinde en çok ehemmiyet arz eden olaylardan biri de kuşkusuz Hz. Peygamber (Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)’in doğumudur.

Mevlit kutlamaları bu asılların zımnında değerlendirilebilecek olan bir ameliyedir. Bir şeyin bidat sayılabilmesi için edille-i şer’iyyeden hiçbir asla dayanmaması gerektiğini geride izah ettik. Müminlerin maslahatı veya zaruri hallerin söz konusu olduğu durumlarda şeriatın özüne muhalif olmayan işlere bidat demek yüzeysel bir bakış açısının ürünü olabilir ancak.

Hemen belirtelim ki deliller çerçevesinde tahlil edilip –cumhur tarafından- bidat olmadığı savunulan mevlit kutlamaları, içerisinde mahremiyet ihlali, müzik, lüzumsuz ses yükseltmeleri gibi şeriata muvafık olmayan işlerin bulunmadığı mevlit kutlamalarıdır. Aksi takdirde bu şekildeki mevlit kutlamalarının caiz ve meşru olduğunu kimse söylememiştir.

Kutlamalar Kur’an tilaveti, vaaz-u nasihat, salavat-ı şerife okumaları ve hasbihal gibi şeriatın teşvik ve emir buyurduğu faaliyetlerle icra

edilmelidirler. Zaten mevlit kutlamalarını bidat olmaktan kurtaran bir diğer müessir etken de bu kutlamaların Hz. Peygamber (Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)'e fazla fazla salat getirerek *"Ey iman edenler siz de ona salat edin selam edin"*[34] şeklindeki ayet-i kerimeyle çokça amel etmeye sebep olmasıdır.

b) Suyûtî'nin Fâkihânî'nin gerekçelerine yeterince cevap veremediği sizin kabullendiğiniz bir iddiadır. Risaleyi taassuptan ârî bir nazarla mutalaâ eden birisi kendisine îcaz makamında sunulabilecek derecede delil bulabilir. Fakat ısrarla kendi söylediğinin doğru olduğunu iddia eden kişinin iknâ edilmesi ciltler dolusu delille de mümkün olmaz.

> Bu mevzudaki taassubî nazar ilgili risalenin sadece bu bahsedilenlere inhisar edilmesinde çok açık bir şekilde görülmektedir. Hâlbuki bahsi yapılan risalede İmam es-Suyutî bunların dışındaki bir takım delillerden de bahsetmesine rağmen sizler eseri bir iki nokta üzerinden değerlendirmektesiniz. Mesela Suyutî bu eserde imametleri müsellem olan birçok imamdan mevlit kutlamalarının cevaziyetine yönelik nakiller yapmasına rağmen siz bütün bunlar içerisinden sadece İbn Dihye'den bahsetmektesiniz.
>
> Kaldı ki İbn Dihye ile ilgili söylenilen şeyler de hakikati yansıtmamaktadır. Kendisinin nakilde müttehem birisi olduğu ifade edilmektedir. Bununla birlikte onun ilim kaplarından bir kap olduğu da söylenmektedir. Hatta Ebu Hayyan onu tazif edenlerin görüşünü kabul etmemiştir. İbn Nukta, İbn Dihye'nin marifet ve faziletle mevsuf birisi olduğunu ancak bir takım hakikati olmayan şeyleri iddia ettiğini söylemektedir.[35]
>
> Her şeye rağmen İbn Dihye'nin tamamıyla reddedilecek birisi olduğunu kabul etsek bile bu sizin iddianızı geçerli kılmaz. Zira mevlit kutlamalarını güzel kabul eden sadece İbn Dihye değildir. Bilakis müfessirinden muhaddisine, fakihinden mütekellimine bütün bir ümmet bu kutlamaların –meşru şartlar çerçevesinde olduğu sürece- caiz hatta müstehap olduğunda ittifak halindedirler.

c) İbn Kesir'in "el-Bidaye"sinden yapılan nakil tam anlamıyla tahriftir. Kendi davasını ispat edebilmek için sözüne itibar edilebilecek bir tek kişi bile bulmaya muktedir olamayanların ümmetin kabulle telakki ettiği bir imamdan yaptıkları nakilde hıyanet işlemeleri gayet normaldir. Peki, bu meşru mudur? Bu denli bir ilmî hıyanete imza atabilenlerin sair ilmî mevzulardaki görüşlerine güvenle yaklaşılabilir mi?

> İbn Kesir'in ifadeleri şöyledir:
>
> Melik Muzaffer Ebu Said Gökbörî Şerefli meliklerden, cömert ve

büyük önderlerden birisidir. Çok güzel eserleri vardır. Rebiu'l-evvel ayında mevlit kutlamaları yapardı. Tüm bunlarla birlikte kendisi adil, âlim, akil, atılgan, cesur, asil bir kişiydi. (…) Mevlit kutlamalarında üç yün bin dinar harcardı.[36]

Görüldüğü gibi İbn Kesir mevlit kutlamalarını başlatan Melik Muzaffer'i yermenin aksine övmektedir. Geriye bıraktığı mevlit kutlamaları adeti için "âsâr-ı hasene/güzel eserler ifadesini kullanmaktadır. Ancak batıl mezhepleri uğruna her türlü tezviratı meşru gören anlayışın mümessilleri imamların kitaplarındaki ifadeleri ziyade yapmak, eksiltmek, tebdil etmek gibi veçheleriyle tahrif etmeyi meşru kabul etmektedirler. Bu tavırlarıyla da gerek bu mevzuda ve gerekse de tartışmaya açtıkları sair mevzularda iyi niyet ve hakkı arama gibi bir maksatlarının olmadığını ibraz etmiş olmaktadırlar. İlellâhi'l-müştekâ…

Hatime

Hz. Peygamber (Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)'i devamlı hatırda tutma ve hatırasını bir ömür yâd etme gibi gayelerle icrâ edilen mevlit kutlamaları ümmetin cumhurunun kabulle karşıladığı ve güzel gördüğü bir ameliyedir. Aslında hadisenin sadece bu boyutu dahi bu kutlamaların meşruiyetini ispat sadedinde kâfidir. Zira ümmetinin dalâlet üzere toplanmayacağını haber veren de yine Allah Resulü (Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)'nün bizzat kendisidir.[37]

Ayrıca akıl da bunu gerektirmektedir. Çünkü hiçbir akl-ı selîm sahasında otorite âlimlerin tecviz noktasında birleşip ittifak ettikleri bir konuda infirat edip şaz kalan tarafın hak üzere olduğuna hükmetmez.[38] Şu halde ümmetin yekûnunun dediği gibi; gayr-i meşru uygulamaları ihtiva etmeyen mevlit kutlamalarının icra edilmesi müstehaptır.

---

[1] Bu konuda geniş malumat için bkz. Ebu İshak İbrahim b. Musa eş-Şâtıbî, *el-İ'tisâm*, Daru İbn Hazm, Beyrut, 2012, B.I, s. 22 vd.

[2] Ahmed b. Hanbel, *Müsned*, XXII/237, No: 14334, Nesai, "Salatu'l-Îdeyn", No: 1578, Ebu Davud, "Kitabu's-sünne", No: 4609, İbn Mace, "İman", No: 42, İbn Huzeyme, *Sahih*, "Kitabu'l-cumu'a", No: 1785, İbn Hibbân, *Sahih*, "Mukaddime", 10

[3] Taberâni, *el-Mu'cemu'l-evsat*, No: 4386, *Müsnedu'ş-şâmiyyîn*, No: 2560, İbn Huzeyme, *Sahih*, No: 2447 vd.

[4] Ahmed b. Hanbel, *Müsned*, No: 9672, Buhari, "Ebvâbu't-teheccüd", No: 1098

[5] Buhari, Sıfatu's-salât, No: 766, Ahmed b. Hanbel, *Müsned*, No: 18996, Malik, *Muvatta*, Kitabu'l-kur'an, No: 493, Nesai, Sıfatu's-salat, No: 931, Ebu Davud, Kitabu's-salat, No: 770, Tirmizi, Ebvabu's-salat, No: 404, Hakim, *el-Müstedrek*, No: 819

[6] Ahmed b. Hanbel, *Müsned*, No: 23041, Hakim, *Müstedrek*, No: 1858, Tirmizi, Kitabu'd-daavât, No: 3475, İbn Asâkir, *Mu'cem*, No: 691

[7] Vehbi Süleyman Ğavci, *Kelimetun ilmiyyetun hâdiyetun fi'l-bid'ati ve ahkâmiha*, Daru'l-beşair, Dımeşk, Suriye, 2004, B.I

[8]Ahmed b. Hanbel, *Müsned*, XXVIII/49, No: 16835, Müslim, Kitabu'z-zikr, No:2701, İbn Hibbân, *Sahih*, No: 813, Taberâni, *el-Mu'cemu'l-kebîr*, No: 701

[9] Buhari, Sıfatu's-salât, No: 741, Tirmizi, "Fedâilu'l-Kur'an", No: 2901

[10] Esasında İbn Teymiye dahi "Mecmu'u'l-fetâvâ" (XXI/313)da Allah Resulü r'nün hamama girmemesinden hamama girmenin mekruh olacağı şeklinde bir hükme gitmenin yanlış olacağını söyleyerek ,Hz. Peygamber r'in bir şeyi yapmamasından onun mekruh (bidat) olduğunu anlamanın doğru olmadığını ifade etmektedir. Mevlit konusu da aynen böyledir. Bidat olduğunu bu noktadan hareketle ispat etmeye çalışmak abesle iştigal kabilindendir. Bkz. Muhammed Ahmed Zeyn, *el-Beyânu'n-nebevî an fadli'l-ihtifâl bi'l-mevlidi'n-nebevi*, Daru'l-buhûs li'd-dirâsâti'l-İslâmiyye ve ihyâi't-türâs, 2005, B.II, s. 36

[11] Ğavci, *a.g.e.,* s. 250

[12] Bkz. İbn Hümam, Kemaluddin Muhammed b. Abdülvahid*, et-Tahrîr*, Mustafa el-Bâbî matbaası, 1351 s. 217, Sa'duddin et-Teftâzânî, *et-Telvîh ale't-tavdîh*, Daru'l-kütübi'l-ilmiyye, Beyrut-Lübnan, B.I, II/259, Bedrettin ez-Zerkeşî, *el-Bahru'l-muhît*, Daru's-safve, 1992, B.II, I/175

[13] Abdullah b. Muhammed Sıddîk el-Ğumârî, *İtkânu's-san'a fî tahkik-i ma'ne'l-bid'a*, Alemu'l-kütub, Beyrut-Lübnan, 2006, s. 9

[14] Bu bağlamda Hz. Peygamber r'in yapmadığı birçok şeyi daha sonrasında sahabenin yaptığına şahit oluyoruz. Misal olarak zikretmek gerekirse Kur'an'ın toplanması, Makam-ı İbrahim'in Beytullah'tan ayrılması, Cuma günü birinci ezanın ziyade edilmesi, İbn Mes'ud'un teşehhüde ziyadede bulunması, Abdullah b. Ömer t'in teşehhüdün evveline besmele ziyade etmesi, İbn Abbas t'ın Kabenin dört rüknünü de istilam etmesi gibi olayları zikredebiliriz. Tafsil için bkz. Abdullah b. Şeyh Ebubekir b. Sâlim, *Hulasatu'l-kelâm fi'l-ihtifâli bi mevlid-i hayri'l-enâm*, Daru'l-fakîh, B.IV, s. 23-29

[15] Buhari, "Kitabu'l-cumu'a", No: 1129, Müslim, "Salâtu'l-müsâfirîn", No: 177, Ebu Davud, "Kitabu's-salat", No: 1373, İbn Hibbân, *Sahih*, No: 2542

[16] Ğavci, *a.g.e.,* s. 251-53, Abdullah b. Muhammed Sıddîk el-Ğumâri, Hüsnü't-tefehhüm ve't-terk li mes'eleti't-terk, Mektebetu'l-kahire, s.9 vd.

[17] Buhari, "Kitabu's-sulh", No: 2550, Müslim, "Kitabu'l-akdıye", No: 1718, Ahmed b. Hanbel, *Müsned*, No: 26033, Ebu Davud, "Kitabu's-sünne", No: 4606, İbn Mâce, "Mukaddime", No: 14, İbn Hibbân, *Sahih*, "Mukaddime", No: 26

[18] İsa b. Abdullah, *el-Bid'atu'l-hasene aslun min usûli'd-dîn*, s. 115

[19] Muhammed Bahit el-Muti'î, *Ahsenu'l-kelâm fîmâ yeteallaku bi's-sünneti ve'l-bid'ati mine'l-ahkâm*, Kahire, 1329, s. 6

[20] Ebubekir ibn Arabî, *Ârizatu'l-ahvezî*, X/147, Muhammed b. Muhammed el-Amrâvî, *Mefhûmu'l-bid'a inde ulemâi'l-ümme*, Ma'hedu'l-imam Malik, Mağrib, 2008, B.I

[21] Ebu Şame, Şihabuddin Abdurrahman b. İsmail, *el-Bâis alâ inkâri'l-bida'i ve'l-havâdis*, Matbaatu'n-nahzati'l-hadisiyye, Mekke, 1981, B.II, s. 20 vd.

[22] İmam-ı Rabbânî, Ahmed el-Farûkî, *el-Mektûbâtu'r-Rabbaniyye*, I/272

[23] Ebu Hanife, Nu'man b. Sâbit, *el-Âlim ve'l-müteallim*, Said Abdüllatif Fûde, *eş-Şerhu'l-kebîr ale'l-akîdeti't-Tahaviyye,* Daru'z-zehâir, Beyrut-Lübnan, I/79

[24] Tafsilat için bkz. Abdülhayy el-Leknevî, *İkâmetu'l-hücce fî enne'l-iksâre fi't-taabbudi leyse bi bid'a,* (Mecmu'atu resâili'l-Leknevî içerisinde) İntişârâtu Şeyhi'l-islâm Ahmed Câm

[25] Buhari, Kitabu'n-nikâh, No: 4813,Ebu Avâne, *Müsned*, No: 4403, Taberânî, *Müsnedü'ş–şâmiyyîn*, No: 3114, Beyhaki, *es–Sünenu'l–kübrâ*, No: 155

[26] Ahmed b. Hanbel, *Müsned*, No: 22537,Hakim, Müstedrek, No: 4179, Nesâi, *es-Sünenu'l-kübrâ*, No: 2790

[27] Yunus, 58

[28] Enbiya, 107

[29] Malik, *Muvatta*, No: 364, Müslim, Kitabu'l- Cumu'a, No: 2013,Ebu Davud, *Sünen*, Kitabu's-salat, No: 1048, Tirmizi, *Sünen*, "Ebvâbu'l-cumu'a", No: 488, İbn Huzeyme, *Sahih*, Kitabu'l-cumua, No: 1728

[30] Ahmed b. Hanbel, *Müsned*, No: 3600, Tayâlisî, *Müsned*, No: 246, Benzer bir lafızla Bezzâr, *Müsned*, No: 1816,

[31] Muhammed b. Alevî el-Mâlikî el-Hasenî, *ez–Zehâiru'l–Muhammediyye*,

Beyrut, 2008, s. 263-70

[32] Buhari, “Kitabu Fedaili’s-sahabe”, No: 3727, Müslim, “Sıyam”, No: 2712, Ebu Davud, *Sünen*, “Kitabu’s-savm”, No: 2446, İbn Huzeyme, *Sahih*, No: 2084

[33] İbrahim, 5

[34] Ahzâb, 56

[35] Burhaneddin el-Halebî Ebu’l-vefâ İbrahim el-Acemî, *el-İğtibât bimen rumiye mine’r-ruvâti bi’l-ihtilât*, Daru’l-hadis, Kahire, 1998, B.I, I/368, (Alâuddin Ali Rıza, *Nihâyetu’l-iğtibât*, I/368)

[36] İbn Kesir, *el-Bidâye ve’n-nihâye*, XIII/136, İbn Şeyh, a.g.e., s. 53, İbn Malikî el-Alevi, a.g.e., s. 56

[37] Taberânî, *el-Mu’cemu’l-kebîr*, No: 13623, Hakim, *Müstedrek*, Kitabu’l-ilim, No: 393

[38] Bu konuda çok müfit tespit ve bilgiler için bkz. Eşref Ali Tehânevî, *el-İntibâhâtu’l-müfîde,* Mektebetu Camiati dâri’l-ulûm, Karaçi, Pakistan, s. 139 vd.